

THE IMAGE OF GOD PART 2

Sponsored by Jake and Karen Abilevitz in memory of Jake's Beloved Parents, ז"ל & לאה בת אברהם ז"ל, יהושע בן שמעון דב ז"ל and Karen's brother ז"ל

1) Avos, Chapter 3, Mishna 14

HE [ALSO] USED TO SAY: BELOVED IS MAN IN THAT HE WAS CREATED IN THE IMAGE [OF GOD]. [IT IS A MARK OF] SUPERABUNDANT LOVE [THAT] IT WAS MADE KNOWN TO HIM THAT HE HAD BEEN CREATED IN THE IMAGE [OF GOD], AS IT IS SAID: FOR IN THE IMAGE OF GOD MADE HE MAN.

הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר (בראשית ט) בצלם אלקים עשה את האדם חביבין ישראל שנקראו בניו למקום חבה יתירה נודעת להם שנקראו בניו למקום שנאמר (דברים י"ד) בניו אתם לה' אלקיכם חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו:

PART 5 – NON-JEWS

2) מדרש שמואל

Rabbi Samuel de Uceda - 16th century Rosh Yeshiva and Kabbalist in Safed, disciple of the Arizal and R' Hayyim Vital. He established a large Yeshiva in Safed which promoted the study of Halacha and Kabbalah.

ולהבין אם מ"ש חביב אדם שנברא בצלם הוא כולל כל שם המין דהא קרא בבני נח איירי או דלמא דווקא ישראל ותו לא ועליהם נאמר חביב אדם שנברא בצלם וכו' כענין אתם קרויים אדם ולכאורה היה נראה דמזנקט בשני מאמריו האחרים חביבין ישראל ובזאת החלוקה שינה ואמר מלת אדם היה נראה כי בכאן רצה לכלול אף אותם אשר לא מבני ישראל המה דהא ראייה שמביא היא אזהרה לבני נח ונתן טעם לאזהרת שפיות דם בן נח והוא כי בצלם אלקים עשה את האדם נראה כי אף בן נח הוא בכלל חבה זו שנברא בצלם אלקים. ואפשר לי לומר כי אין הצלם הנאמר כאן על הצלם ותמונת תואר האדם אשר הוא משונה בו מן הבעל חי והשווה בו כל מין האנושי ואפי' בן נח רק הצלם האמור כאן הוא צלם של קדושה המיוחד לעם ב"ל לבדם כי צלם נגזר מצל והוא כמו צל על ראשו להציל לו ועל צלם זה אמר הכתוב אך בצלם יתהלך איש כי אין חיות לאדם רק עם זה הצלם ובו יתהלך ויחיה ושלשים יום קודם פטירת האדם ארו"ל שמשלתק זה הצלם שאלו היה צלם אלקים עליו לא היתה המיתה יכולה לשלוט בו. וחכמי הזוהר רשב"י וחביריו היו מכירים בהסתלקות הצלם הזה מן האדם אשר קרבו ימיו למות ועליו אמר חביב אדם שנברא בצלם כי צלם זה לא תמצא רק בעם אשר יכונה בשם ישראל באמת ובצדקה אמנם ברשעים הם חקוקים בצלם שמאל צלם של טומאה ומאי דנקט חביב אדם ולא נאמר חביבין ישראל אפשר לומר שהוא כינוי לאדם הראשון שהוא היה תחלת הבריאה יציר כפיו של הקב"ה ועליו אמר חביב אדם והוא הדין לצדיקים כיוצא בו כי בודאי נבראו בצלם אלקים וצלם של קדושה וכן כל עם בני ישראל ואף אם מן הראייה שמביא נראה שעל בן נח נאמר אפשר לתרץ כי מ"ש כי בצלם אלקים עשה את האדם אין הכוונה על בן נח שא"כ הכי היל"ל כי בצלם אלקים נעשה או עשאו מאי עשה את האדם דקאמר אלא כוונת הכתוב הוא שופך דם האדם והוא דם בן נח באדם כלומר בעדים וכמו שתרגם אונקלוס בסהדיא דמו ישפך ונתן טעם למה הוא חייב מיתה ואמר כי בצלם אלקים עשה את האדם כלומר כי בצלם אלקים עשה את האדם הידוע שהוא אדם הראשון ולפי שהרג הדומה בתמונת תארו לאדם הראשון אשר נברא בצלם אלקים אף אם זה הנהרג אין לו צלם אלקים עם כל זה ע"ז היחס לבד שיש לזה הבן נח עם מי שנברא בצלם אלקים דמו ישפך וע"כ כפל ואמר חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם כיון שמעלת הצלם היא כ"כ שאפי' הבן נח שאין לו צלם אלקים נהרג על ידו ההורג אותו בסכת שהיה לו תמונת מי שנברא בצלם אלקים:

אחר כך שאלתי את החכם המפורסם האלקי **הרב רבני חיים וויטאל** יצ"ו לכאר לי את דעתו בזה אם בכלל חביב אדם שנברא בצלם נכנסים בני נח אם לא והשיב לי כי בוודאי שאין הרשעים בכלל ומאי דנקט אדם הוא לפי שהוא שם חשוב משם ישראל שכן מצינו שאז"ל שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם וכיון דקאמר מעין שופריה נראה שאדם היה יותר חשוב ויעקב הנקרא ישראל דומה מעין שופריה וידוע כי עיקר האדם הוא שמו. ועוד כי מקום מחצב נשמת האדם הראשון יותר למעלה ממקום מחצב נשמת יעקב אבינו כנודע ליודעי חן ואחר שאדם הראשון נברא בצלם כמו כן אחריו כל אדם ימשוך דהיינו הקדושים והטהורים אשר בארץ המה וכל עם בני ישראל ומה שמביא ראייה מפסוק כי בצלם אלקים עשה את האדם שנראה שמדבר בשבע מצות ב"נ השיב לזה כי היה די שיאמר הכתוב שופך דם האדם דמו ישפך מאי מלת באדם דקאמר ואף אם המתרגם תירץ זה וגם מפרשים אחרים עם כל זה אמר כי כוונת הכתוב להודיענו סיבה למה גזר השי"ת על ב"נ שהשופך דמו ישפך ומאי איכפת ליה אם יהרג בן נח והיה די בתשלומין אלא לפי שאולי עתיד לצאת ממנו שום אדם צדיק וכמו שאז"ל בפסוק ויפן כה וכה וירא כי אין איש כלומר אין שום צדיק עתיד לצאת ממנו ולזה ויך את המצרי ולכן הקפיד הקב"ה על ש"ד ב"נ זה לפי שבשפיכת דם ב"נ זה נשפך דם אותו הצדיק אשר הוא מעותד לצאת מאונו כי הוא בכח בתוכו וז"ש הכתוב שופך דם האדם באדם כלומר שופך דם אותו האדם הצדיק אשר עתיד לצאת בתוך האדם זה הנהרג וזהו מלת באדם דקאמר קרא באדם הנהרג אע"פ שהוא בן נח גמור לפי שיש בשרשו ועיקרו צד של קדושה העתידה לצאת ממנו ומסיבת צד קדושה זו שבתוכו קראו אדם דאל"כ הרי נאמר אתם קרויים אדם וכו' ולכן דמו ישפך כי בצלם אלקים עשה את האדם והו"ל כאלו הרג האדם הצדיק העתיד לצאת ממנו ושאלתי ממנו וכי כל בני נח עתידים לצאת מהם צדיקים והלואי ימצא בבני נח אחד מעיר ושנים ממשפחה ואין דבר זה ידוע רק לאל דעות וא"כ למה הורגים אותו כיון שאין דבר טוב עתיד לצאת ממנו כי דמו ישפך היא גזירה כוללת לכל והשיב כי כיון שגם בן נח ההורג אינו נהרג אלא בעדים וכמו שתרגם המתרגם בסהדיא ואם לאו פטור א"כ השי"ת שהוא יודע העתידות כשאין עתיד שום צדיק לתת ממנו השי"ת עושה באופן שלא ימצאו שם עדים וכל דבריו נכוחים למבין ואין בהם נפתל ועקש

3) ספר נצח ישראל פרק יא

Maharal - Talmudic scholar, Jewish mystic, and philosopher who served as a leading rabbi in the cities of Mikulov and Prague. Due to his unprecedented impact on Jewish study, he is considered one of the most important rabbis of all times.

ביאר התנא הזה אלו ג' סבות שבשביל זה בחר השם יתברך בישראל; ולכך אמר 'חביב האדם שנברא בצלם אלקים', שזה מורה כי האדם הוא הבריאה השלימה שבכל הנמצאים, שהרי נברא בצלם אלקים, ואין שלימות יותר מזה כאשר נברא בצלם אלקים, ובשביל כך ראוי שתהיה חבה אליו מצד שלימות בריאתו בעצמו. ואף על גב שאמר 'חביב האדם', אין זה כולל כל מין האדם, כי כבר אמרו חז"ל (יבמות סא א) 'אתם קרויים אדם', ולא האומות קרויים 'אדם'. כאילו אמרו כי שלימות הבריאה - שהיא לאדם בפרט - הוא אל ישראל, לא לאומות, כאשר בארנו פעמים הרבה שישאר בפרט נקראים 'אדם'. ואף כי מעלה זאת אינה רק לישראל בלבד, אמר על זה 'חביב האדם', וזה כי הפרש גדול יש בין מעלה זאת ובין שאר מעלות שזכר אחר כך, שאינם רק לישראל, ואין חלק ונחלה כלל לשאר אומות. ולא כן שם 'אדם', אף על גב שמדריגה זאת אינה שייכת רק לישראל ולא לאומות, מכל מקום יש לאומות שם 'אדם' במה, כי נקראו 'אדם' בשביל הצלם האלקי, כדכתיב (בראשית א, כו) "נעשה אדם בצלמנו וגו'". רק שאצל האומות צורת האדם בטילה אצל הגוף, כי מצד הגוף החומרי נתבטל הצלם האלקי הזה שהוא לאדם, וכאילו היה הכל חומרי, ואין כאן צלם האלקי הזה. מכל מקום נמצא הצלם הזה אצל שאר אומות, רק שהוא בטל ואינו נחשב לכלום. ולכך אמר 'חביב האדם', ולא אמר 'חביבין ישראל שנבראו בצלם אלקים', מפני כי יש להם לאומות הצלם הזה - שנברא בו האדם - במה. ועוד, כי כאשר נברא האדם היה מעלה זאת לאדם ולנח, אף כי אינה בשם 'ישראל' נקראים. ואם אחר שבחר השם יתברך בישראל נתמעט הצלם הזה אצל האומות, מכל מקום הצלם האלקי הוא שייך לאדם במה שהוא אדם גם כן, ודבר זה מבואר

4) תפארת ישראל - יבין מסכת אבות פרק ג

R. Yisrael b"r Gedalya Lipshuetz was born in Germany in 1782, and served as rabbi of a number of communities. From 1837 he served as rabbi of Danzig (Prussia, today Gedansk, Poland) and was famous for his acumen and righteousness.

פח) חביב אדם. נ"ל דהאדם גרסינן דהיינו אפילו עכו"ם [כתוס' יבמות, דס"א א'], דהרי מדסיים בסיפא חביבין ישראל ש"מ דרישא בכל מין האדם מיירי, ור"ל אפילו בעכו"ם, וכן הראייה דמייתי תנא מקרא דעשה את האדם, הרי בעכו"ם נמי מיירי, דלבני נח נאמר [וכמ"ש התו"ט], וגם מלך עי והחמשה מלכים שתלה יהושע, הורידים קודם הערב, ש"מ שגם לעכו"ם יש צלם אלקים א)

5) תוספות יום טוב מסכת אבות פרק ג

R. Yom Tov Lipman haLevi Heller born in Germany in 1579. At the age of eighteen he relocated to Prague, and despite his young age he was appointed a judge (dayyan) there, becoming a disciple of the Maharal of Prague.

פירש"י חביב אדם שנברא בצלם. לכן מוטל עליו לעשות רצון קונו. ע"כ. ובכל אדם אמר ר"ע. וכמו שהוא הראיה שממנו הביא שהוא נאמר לבני נח לא לבני ישראל לבדם ורצה ר"ע לזכות את כל אדם אף לבני נח. ומאמר מלא אמר הרמב"ם בפ"ח מהלכות מלכים [הלכה י']... ומעתה אני תמה למה זה רחקה הדרך מן המפרשים ולא רצו ללכת בה לפרש דברי ר"ע שאמר מאמרו כלפי כל אדם כי אם לישראל בלבד. ונסמכו במאמרם ז"ל אתם קרויים אדם וכו' והרי זה דרש על דרש. ובה נכנסו בדוחק ענין הצלם. ובפ"י הכתוב שהביא לראיה. אבל בעיני זו הדרך דרך סלולה ומרווחת כי בא ר"ע להישיר לכל באי עולם כאשר נצטוונו מפי מרע"ה כדברי הרמב"ם. ואם בכפיית חרב הרג ואבדן נצטוונו כ"ש בכפיית דברים. להמשיך לבם אל רצון קונם וחפץ צורם. יזכרם לטובה. ושהם חביבים שנבראו בצלם להורות נתן בלבם. כי זאת תורת האדם לעשות חוקי אלהים ומשפטיו מצד אשר הוא צוה כדברי הרמב"ם שהואיל שחבבו לבראו בצלמו. לכן מוטל עליו לעשות רצון קונו כפירש"י. והשתא אתי שפיר דנקט להך קרא. אע"פ שיש כמה מקראות הקודמים אליו שנאמר נעשה אדם בצלמו. אבל זה המקרא הוא שנאמר גבי המצות שנצטוו בהם. לכך הביא לזה הכתוב שכן אמרו הש"י בטעם המצוה אשר צוה אותם כי בצלם אלהים עשה את האדם ולבני נח נאמר הכתוב. ולבני נח אמר ר"ע דבריו הללו. ואתי נמי שפיר שאמר שנברא בצלם. וחסר הנסמך שהוא אלהים הנאמר בכתוב. ואילו גבי בנים אמר שנבראו בנים למקום. והיינו טעמא שזו ג"כ מדברי התוכחה להוכיחם ולומר שהם נבראו בצלם ובאיזה צלם נבראו בצלם אלהים כאומר שהבריא היתה בצלם אלהים אבל הואיל ואינם מקיימים מצותיו ואע"פ שאם מקיימים אינם מקיימים מפני אשר צוה אותם אלהים. הנה הם חסרים באמת מידעת אלהים והכתוב שאומר בצלם אלהים עשה לומר שכן נבראו כלומר שהיא היתה כונת הבריא באדם שיהא לו השגה שכלית מגעת לידעת אלהים. אבל לפי שבאמת לא ידעו ולא יבינו ובחשיכה יתהלכו ולא יצאה הכונה אל הפועל מן הראוי שיאמר שנבראו בצלם. ולא בצלם אלהים אחרי שהכונה שהיא השגת אלהים לא נשלמה. ואין בהם אלא הכנה בלבד. ואותה ראוי להקרא צלם בלתי הנסמך שהוא אלהים. זה נראה לי כפי מאמר ר"ע....

5) Rabbi Dr. David Berger

“Jews, Gentiles, and the Modern Egalitarian Ethos: Some Tentative Thoughts.” In *Formulating Responses in an Egalitarian Age*, ed. by Marc Stern, Lanham, 2005, pp. 83-108.

We move now from difference in ritual standing and sanctity—intrinsically untroubling though sometimes described in disturbing language—to affirmations of essentialist distinctions of the most profound sort. Precisely because Adam was created singly, anyone arguing for a metaphysical chasm between the Jewish and gentile soul must overcome a daunting obstacle. “Beloved is man because he was created in the image; special love is accorded him because he was created in the image of God. . . . Beloved are Israel because they are called children of God; special love is accorded them because they are called children of God” (*Avot* 3:14). Israel’s privilege is monumental, but it does not penetrate to the core, defining element providing human beings with their unique dignity.

The Talmudic assertion that serves as justification for a far-reaching position standing in considerable tension with this mishnah is the ascription of a largely undefined taint to non-Jews. The serpent, understood to have had sexual relations with Eve, injected her with filth. This filth was removed from those who stood at Sinai—including indirectly future converts to Judaism—but not from gentiles. In one of the passages in which this assertion appears, the retention of this impurity explains the presumably unhealthy sexual proclivities evident among non-Jews.⁸ Granting full allowance to this rabbinic position, I think it is fair to say that it describes a taint, not a qualitative difference in the soul itself.

The views of medieval and early modern Jews on this matter span a substantial spectrum. While most if not all Jews affirmed that the chosen people had certain moral qualities or inclinations absent or less pronounced among gentiles, I do not believe that either philosophically oriented Sephardim or Ashkenazic talmudists thought in terms of radically different souls for Jews and gentiles. Medieval philosophers

addressed the nature of the human soul and its component parts in numerous contexts without proposing such profound distinctions, and I am inclined to regard this as more than an ordinary argument from silence. Jews have superior characteristics, but they are made of essentially the same spiritual ingredients.⁹

There is, however, a different strain in the tradition. It is very well known that Judah Halevi ascribed a special divine element to the Jewish people accounting most notably for the restriction of prophecy to Jews. This element was latent even in Terah, though it abandoned the Jews, at least in its manifest form, during the exile. Converts purify their soul through the pursuit of Jewish practices, but in the first generation they remain excluded from prophecy.¹⁰ A perusal of this skeletal and perhaps tendentious summary makes it clear, I think, that even Halevi speaks of a distinction that does not cut to the very core. The divine element can somehow be attained within two generations through spiritual effort, and it can be submerged during conditions of adversity. Halevi’s converts are not excluded from the drawbacks of the gentile soul because they stood at Sinai; at the same time, the purification resulting from observance of the Torah does not appear to be directed to the uprooting of a deep-seated, metaphysical filth.

Maharal provides a somewhat stronger contrast. Jews, including converts, possess a soul that is more separated from the body than that of gentiles and hence less susceptible to its influence. In addition, it is better prepared for spirituality, so that Jews are more resistant to passions and more receptive to Torah.¹¹ These and other differences affirmed by Maharal are surely profound, but even they do not amount to the existential chasm that appears in some kabbalistic texts and reaches a crescendo in certain forms of hasidic thought, most notably the *Tanya*. All people, we are told, have a soul formed from the husks (*qelippah*), but the Jewish soul is from *qelippat nogah*, which contains good. The gentile soul, on the other hand, is from the other three *qelippot*, “which contain no good at all” (*she-ein bahem tov kelal*). In addition, Jews have a divine soul (*nefesh elokit*), “a part of God above,” which is entirely absent in gentiles.¹² While “no good” may well mean only “no accessible good,” we find here a stark contrast on the deepest existential level.

I see no honest way to mitigate the force of this position significantly, but someone more conversant with hasidic thought may. An unqualified affirmation that there is no good in gentiles flies in the face of a mountain of contrary evidence: the creation of all human beings in the image of God, the ability of gentiles to become *gerei toshav*, their capacity to become *hasidei ummot ha-olam* and attain a portion in the world to come, their potential, even if only metaphorically, to be like high priests. Whatever the approach of the *Ba'al ha-Tanya* may have been to these texts, we are in any event not dealing with binding doctrine. A believing Jew is free to reject the positions of Halevi, of the Maharal, and of the *Ba'al ha-Tanya* on this matter and embrace the position that whatever advantages the chosenness of Israel confers, they do not extend to a radical difference in the essential makeup of the Jewish soul.